

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार
जलसंपदा विभागातील गट-अ व गट-ब
(राजपत्रित) मधील पदे दिव्यांगांसाठी
सुनिश्चित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : दिव्यांग २०१८/प्र.क्र.९९/आ(संनि)
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १८ फेब्रुवारी, २०२१.

- वाचा :-**
- (१) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : न्यायाप्र २०११/प्र.क्र.४/सुधार-३, दिनांक १७.०३.२०११
 - (२) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : अपंग २०११/प्र.क्र.१७७/सुधार-३, दिनांक १५.१०.२०११
 - (३) केंद्र शासनाचा दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६
 - (४) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : दिव्यांग २०१८/प्र.क्र.११४/१६-अ, दिनांक २९.०५.२०१९
 - (५) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दिनांक ०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना
 - (६) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : दिव्यांग २०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क.२, दिनांक ०२.०२.२०२१
 - (७) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : दिव्यांग २०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क.२, दिनांक १२.११.२०२०

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाच्या अपंग व्यक्ती (समान संधी संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम, १९९५ मधील तरतूदीनुसार जलसंपदा विभागातील सरळसेवा/नामनिर्देशन कोट्यातील गट-अ व गट-ब (राजपत्रित) मधील तांत्रिक पदे सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या संदर्भ क्रमांक १ व २ येथील शासन निर्णयानुसार दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित झाली होती. केंद्र शासनाने दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ पारित केला असून, अपंग व्यक्ती (समान संधी संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम, १९९५ व्यपगत झाला आहे. सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भ क्रमांक ४ येथील शासन निर्णयान्वये दिव्यांग व्यक्तींसाठीच्या महाराष्ट्र राज्य धोरणास मान्यता प्राप्त झाली असून, शासन सेवेतील पदांवर शारिरीकदृष्ट्या दिव्यांग व्यक्तींसाठी ४ टक्के आरक्षण विहित करण्यात आले आहे.

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार केंद्र शासनाने संदर्भ क्रमांक ५ येथील दिनांक ४.१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी प्रसिध्द केली आहे. त्यानुसार राज्य शासनाकडील पदांची सुनिश्चिती करण्याबाबतच्या सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने संदर्भ क्रमांक ६ येथील दिनांक २.२.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये देण्यात आल्या आहेत.

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक २.२.२०२१ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार केंद्र शासनाच्या दिनांक ४.१.२०२१ च्या अधिसूचने सोबतच्या यादीतील जलसंपदा विभागातील समकक्ष पदे दिव्यांग प्रवर्गासाठी सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील तरतूदीनुसार केंद्र शासनाने दिनांक ४.१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या यादीमधील पदांशी तुलना करुन सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक २.२.२०२१ च्या शासन निर्णयातील सूचनांनुसार जलसंपदा विभागाच्या अधिपत्याखालील गट-अ व गट-ब संवर्गातील पदे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ मधील तक्त्यात दर्शविल्याप्रमाणे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

२. केंद्र शासनाच्या दिनांक ४.१.२०२१ च्या अधिसूचनेसोबतच्या यादीमधील पदांव्यतिरिक्त गट-अ व गट-ब संवर्गातील जी पदे जलसंपदा विभागांतर्गत आस्थापनेवर कार्यरत आहेत अशा संवर्गातील पदांची दिव्यांगांसाठी सुनिश्चिती करण्याबाबतचे आदेश संदर्भ क्रमांक ७ येथील दिनांक १२.११.२०२० च्या शासन निर्णयान्वये गठीत तज्ञ समितीच्या मान्यतेनंतर स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील.

३. सदर शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दिनांक २.२.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सूचनांनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२१०२१८१४३७१७०१२७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(उ. र. दहिफळे)

शासनाचे उप सचिव

सोबत :- परिशिष्ट-अ

प्रत :-

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा.मंत्री/राज्यमंत्री (जलसंपदा), महाराष्ट्र शासन,
५. मा.विरोधीपक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई ३२,

६. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
७. अपर मुख्य सचिव (जसं), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
८. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
९. प्रधान सचिव (साविस), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१०. सचिव (लाक्षेवि)/सचिव (प्रकल्प समन्वयक), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
११. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने),
१२. आयुक्त, दिव्यांग कल्याण आयुक्तालय, पुणे,
१३. सर्व कार्यकारी संचालक, पाटबंधारे विकास महामंडळे,
१४. सर्व मुख्य अभियंता/अधीक्षक अभियंता, जलसंपदा विभाग,
१५. सह/उप सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, कार्यासन १६-अ, मंत्रालय, मुंबई,
१६. सह/उप सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, कार्यासन दि.क.२, मंत्रालय, मुंबई,
१७. उप सचिव (सेवा/प्रशा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१८. अवर सचिव (सेवा/राकसे/संनि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१९. जलसंपदा विभागातील सर्व आस्थापना कार्यासने, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
२०. संग्रहार्थ/कार्यासन आ(संनि).

जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : दिव्यांग २०१८/प्र.क्र.१९/आ(संनि), दिनांक १८.०२.२०२१ सोबतचे परिशिष्ट-अ

अ.क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	पदाची संक्षिप्त कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या
गट-अ				
१	सचिव व सचिव समकक्ष पदे	S,ST,W,BN,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	विभागातील सर्वोच्च पद. विभागाच्या कामकाजावर संनियंत्रण. कार्यकारी संचालक व महासंचालक हे महामंडळाच्या सर्व बैठकांच्या चर्चेमध्ये व कार्यवाहीमध्ये महामंडळाचा सदस्य सचिव म्हणून काम पाहणे व महामंडळाच्या कार्यकारी समितीचा अध्यक्ष म्हणून जबाबदारी पार पाडणे . तसेच, महामंडळाच्या कार्यक्षेत्राच्या अधीन राहून कार्यकारी संचालक, महामंडळावर प्रतिनियुक्तीवर नेमणूक केलेल्या शासनाच्या कोणत्याही अधिका यांसह-त्याच्या सर्व अधिकायां-यांवर आणि कर्मचा-वर देखरेख व नियंत्रण ठेवणे इ.
२	मुख्य अभियंता (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	मुख्य अभियंता स्थापत्य हा त्याच्या खात्याचा व्यावसायिक विभागप्रमुख म्हणून काम पाहतो आणि कामकाज कार्यक्षमरित्या पार पाडण्यासाठी शासनास जबाबदार असतो.
३	मुख्य अभियंता (यांत्रिकी)	S,ST,BN,KC,MF, SE,H,C	a) D,HH b) OA,OL,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	यांत्रिकी संघटनेचे क्षेत्रिय प्रमुख, कामकाज कार्यक्षम रित्या पार पाडण्यासाठी शासनास जबाबदार, यांत्रिकी विषयी सर्व बाबतीत विभागाच्या व्यवसायाच्या संबंधात शासनाचा एक जबाबदार सल्लागार. तसेच, आस्थापनाविषयक बाबी हाताळणे.

अ.क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	पदाची संक्षिप्त कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या
४	मुख्य अभियंता (विद्युत व यांत्रिकी)	S,ST,W,BN,L,KC, PP,MF,RW,SE,C	a) D,HH b) OL,Dw,AAV c) ASD (M),SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	महाराष्ट्रातील जलसंपदा विभागांतर्गत जलविद्युत संघटनेचे प्रशासकीय व तांत्रिक व्यावसायिक प्रमुख म्हणून काम पाहणे आणि कामकाज कार्यक्षम रित्या पार पाडण्यासाठी शासनास जबाबदार. तसेच विभागांतर्गत जलविद्युत संघटनेशी संबंधित सर्व विषयांच्या बाबतकीत विभागाच्या व्यवसायाच्या संबंधात शासनाचा एक जबाबदार सल्लागार म्हणून व आस्थापनाविषयक बाबी हाताळणे.
५	अधीक्षक अभियंता (स्थापत्य) निवडश्रेणी	S,ST,W,BN,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	मंडळाचा प्रमुख प्रशासकीय अधिकारी म्हणून काम पाहणे, प्रकरणपरत्वे मंडळातील विभागाच्या अधिकाऱ्यांच्या प्रभाराखाली असलेल्या बांधकामांचे प्रशासन करण्यास आणि त्यावर सर्वसाधारण व्यावसायिक नियंत्रण ठेवण्यास जबाबदार.
६	अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी) निवडश्रेणी	S,ST,BN,KC,MF, SE,H,C	a) D,HH b) OA,OL,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	मंडळाचा प्रमुख प्रशासकीय अधिकारी काम पाहणे व मंडळातील विभागांच्या प्रभाराखाली असलेल्या सार्वजनिक कामांची प्रशासन करण्यास आणि त्यावर सर्वसाधारण व्यावसायिक नियंत्रण ठेवण्यास जबाबदार तसेच दुय्यम कार्यालयाच्या आस्थापनांच्या कार्यक्षमतेविषयी खात्री करणे इ.
७	अधीक्षक अभियंता (विद्युत व यांत्रिकी) निवडश्रेणी	S,ST,W,BN,L,KC, PP,MF,RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,BL,OAL,Dw, AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	मंडळाचा प्रमुख शासकीय अधिकारी म्हणून काम पाहणे, प्रकरणपरत्वे मंडळातील विभागाच्या अधिकाऱ्यांच्या प्रभाराखाली असलेल्या सार्वजनिक बांधकामांचे प्रशासन करण्यास आणि त्यावर सर्वसाधारण व्यावसायिक नियंत्रण ठेवण्यास जबाबदार. मंडळांतर्गत येणाऱ्या जलविद्युत प्रकल्पांचे नियोजन, अभिसंकल्पन उभारणी चाचणी देखभाल व सर्व प्रकल्प व विद्युत कामास जबाबदार

अ.क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	पदाची संक्षिप्त कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या
८	अधीक्षक अभियंता (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	मंडळाचा प्रमुख प्रशासकीय अधिकारी म्हणून काम पाहणे, प्रकरणपरत्वे मंडळातील विभागाच्या अधिकाऱ्यांच्या प्रभाराखाली असलेल्या बांधकामांचे प्रशासन करण्यास आणि त्यावर सर्वसाधारण व्यावसायिक नियंत्रण ठेवण्यास जबाबदार.
९	अधीक्षक अभियंता (यांत्रिकी)	S,ST,BN,KC,MF, SE,H,C	a) D,HH b) OA,OL,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	मंडळाचा प्रमुख प्रशासकीय अधिकारी काम पाहणे व मंडळातील विभागांच्या प्रभाराखाली असलेल्या सार्वजनिक कामांची प्रशासन करण्यास आणि त्यावर सर्वसाधारण व्यावसायिक नियंत्रण ठेवण्यास जबाबदार तसेच दुय्यम कार्यालयाच्या आस्थापनांच्या कार्यक्षमतेविषयी खात्री करणे इ.
१०	अधीक्षक अभियंता (विद्युत व यांत्रिकी)	S,ST,W,BN,L,KC, PP,MF,RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,BL,OAL,Dw, AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	मंडळाचा प्रमुख शासकीय अधिकारी म्हणून काम पाहणे, प्रकरणपरत्वे मंडळातील विभागाच्या अधिकाऱ्यांच्या प्रभाराखाली असलेल्या सार्वजनिक बांधकामांचे प्रशासन करण्यास आणि त्यावर सर्वसाधारण व्यावसायिक नियंत्रण ठेवण्यास जबाबदार. मंडळांतर्गत येणाऱ्या जलविद्युत प्रकल्पांचे नियोजन, अभिसंकल्पन उभारणी चाचणी देखभाल व सर्व प्रकल्प व विद्युत कामास जबाबदार
११	कार्यकारी अभियंता (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,CP,LC,Dw, AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	विभागाचा कार्यकारी घटक (युनिट) हा कार्यकारी अभियंत्यांच्या प्रभाराखालील एक विभाग (डिव्हिजन) असून कार्यकारी अभियंता हा आपल्या विभागातील सर्व बांधकामाच्या अंमलबजावणीच्या व व्यवस्थापनाच्या बाबकतीत अधीक्षक अभियंत्यांस जबाबदार असतो.

अ.क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	पदाची संक्षिप्त कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या
१२	कार्यकारी अभियंता (यांत्रिकी)	S,ST,BN,KC,MF, SE,H,C	a) D,HH b) OA,OL,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	विभागाचा कार्यकारी घटक (युनिट) म्हणून विभागातील सर्व बांधकामांच्या अंमलबजावणीच्या व व्यवस्थापनाच्या बाबतीत अधीक्षक अभियंत्यांस जबाबदार. तसेच अधिकारक्षेत्रातील कनिष्ठ अभियंता आणि तृतीय वर्गाच्या आस्थापनाविषयक बाबी हाताळणे
१३	कार्यकारी अभियंता (विद्युत व यांत्रिकी)	S,ST,W,BN,L,KC, PP,MF,RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,BL,OAL,CP, LC,Dw,AAV c) SLD,MI d) MD involving (a) to (c) above	विभागाचा कार्यकारी घटक (युनिट) हा कार्यकारी अभियंत्यांच्या प्रभाराखाली एक विभाग (डिव्हिजन) असून, कार्यकारी अभियंता हा आपल्या विभागातील सर्व बांधकामांच्या अंमलबजावणीच्या व व्यवस्थापनाच्या बाबतीत अधीक्षक अभियंत्यांस जबाबदार असतो.
१४	सहायक कार्यकारी अभियंता (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,JU, CL,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw,AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	जलसंपदा विभागांतर्गत उप विभागातील बांधकामाच्या व्यवस्थापनासाठी व त्यांच्या अंमलबजावणीसाठी जबाबदार
१५	सहायक अभियंता श्रेणी-१ (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,JU, CL,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw,AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	जलसंपदा विभागांतर्गत उप विभागातील बांधकामाच्या व्यवस्थापनासाठी व त्यांच्या अंमलबजावणीसाठी जबाबदार
१६	उपविभागीय अभियंता (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,JU, CL,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	जलसंपदा विभागांतर्गत उप विभागातील बांधकामाच्या व्यवस्थापनासाठी व त्यांच्या अंमलबजावणीसाठी जबाबदार

अ.क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	पदाची संक्षिप्त कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या
१७	उपविभागीय अधिकारी (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,JU, CL,MF, RW,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,LC,Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	जलसंपदा विभागांतर्गत उप विभागातील बांधकामाच्या व्यवस्थापनासाठी व त्यांच्या अंमलबजावणीसाठी जबाबदार
१८	उप अभियंता (यांत्रिकी)	S,ST,BN,KC,MF, SE,H,C	a) D,HH b) OA,OL,CP,Dw,AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	जलसंपदा विभागांतर्गत यांत्रिकी कार्यशाळेच्या उप विभागामधील डिझायनिंग बांधकाम दुरुस्ती गेट उभारणी व त्याची देखभाल तसेच यांत्रिकी संवर्गात मोठी व अवजड यंत्रे/सयंत्रे/वाहने यांची दुरुस्ती
१९	उप अभियंता (विद्युत व यांत्रिकी)	S,ST,W,BN,L,KC, PP,MF,RW, SE,C	a) D,HH b) OL,CP,LC,Dw,AAV c) ASD (M),SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	विद्युत पॉवर प्लॅन्टचे प्लॅनिंग आणि डिझाईन्स ऑपरेशन व विद्युत ऊर्जेचे ट्रान्समिशन व डिस्ट्रिब्युशन बाबतचे कामकाज
२०	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	S,ST,W,BN,MF, SE,H,C	a) D,HH b) OA, OL,CP,LC,Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	सर्वेक्षण आणि संशोधन याबाबतच्या कामकाजाचे प्रमुख म्हणून त्यांची जबाबदारी असते. क्षेत्रीय संशोधनाचे रिपोर्ट तयार करणे. ड्रीलींग ऑपरेशनच्या कामकाजावर देखरेख व नियंत्रण ठेवणे. खनिज क्षेत्राची पहाणी करणे इ.

अ.क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	पदाची संक्षिप्त कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या
गट-ब				
१	सहायक अभियंता श्रेणी-२ (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,L,KC, MF,RW,SE,H,C	a) D,HH b) OA,OL,CP,LC,Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	अभियांत्रिकी संवर्गातील मूलभूत काम करण्याची जबाबदारी या पदावर काम करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर असते. प्रकल्पाशी संबंधित संकल्पचित्रे/नकाशे व इतर कोणत्याही उदा.सिंचन व्यवस्थापन, संशोधन गुणनियंत्रण, संकलित केलेल्या अभियांत्रिकी विषयक आकडेवारीचे विश्लेषण करणे इत्यादी कामे या अधिकाऱ्यांना करावी लागतात.
२	सहायक अभियंता श्रेणी-२ (यांत्रिकी)	S,ST,W,BN,L,KC, MF,RW,SE,H,C	a) D,HH b) OA,OL,CP,LC,Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	यंत्र अभियांत्रिकी मधील मूलभूत काम करण्याची या पदावरील अधिकाऱ्यांची जबाबदारी आहे. यामध्ये यांत्रिकी कार्यशाळेमधील डिझायनिंग बांधकाम दुरुस्ती इत्यादी मूलभूत स्वरूपाचे काम करणे.
३	सहायक भू-वैज्ञानिक	S,ST,W,BN,KC, MF,SE,C	a) D,HH b) OA,OL,CP,LC,Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	क्षेत्रीय संशोधनाचे रिपोर्ट तयार करणे. खनिज क्षेत्राची पहाणी करून अहवाल सादर करणे इत्यादी.

FUNCTIONAL REQUIREMENT ABBREVIATIONS USED : S=Sitting, ST=Standing, W=Walking, BN=Bending, L=Lifting, KC=Kneeing & Crutching, JU= Jumping, CRL= Crawling, CL= Climbing, PP=Pulling & Pushing, MF=Manipulation by Fingers, RW=Reading & Writing, SE=Seeing, H= Hearing, C=Communication.

CATEGORY ABBREVIATIONS USED : D=Deaf, HH=Hard of Hearing, OA=One Arm, OL=One Leg, BL=Both Leg, OAL= One Arm and One Leg, CP= Cerebral Palsy, LC= Leprosy Cured, Dw=Dwarfism, AAV= Acid Attack Victims, ASD= Autism Spectrum Disorder (M=Mild), SLD= Specific Learning Disability, MI= Mental Illness, MD= Multiple Disabilities.